

FOR 2002-05-07 nr 448: Forskrift om systemansvaret i kraftsystemet

---

DATO: FOR-2002-05-07-448
DEPARTEMENT: OED (Olje- og energidepartementet)
AVD/DIR: Norges vassdrags- og energidir. (NVE)
PUBLISERT: I 2002 hefte 5
IKRAFTTREDELSE: 2002-05-17
SIST-ENDRET: [FOR-2011-12-21-1481](#) fra 2012-01-01
ENDRER:
GJELDER FOR: Norge
HJEMMEL: [FOR-1990-12-07-959-§9-1](#), [LOV-1990-06-29-50-§10-6](#)
SYS-KODE: BG19a, D02
NÆRINGSKODE: 41 5021
KUNNGJORT: 15.05.2002
RETTET: 26.01.2010 (hjemmel)
KORTTITTEL: Forskrift om systemansvaret i kraftsystemet

For å lenke til dette dokumentet bruk: <http://www.lovdata.no/cgi-wift/ldles?doc=/sf/sf/sf-20020507-0448.html>

INNHold

[Forskrift om systemansvaret i kraftsystemet](#)

- [§ 1. Formål](#)
- [§ 2. Virkeområde](#)
- [§ 3. Definisjoner](#)
- [§ 4. Prinsipper for utøvelsen av systemansvaret](#)
- [§ 5. Flaskehals og elspotområder](#)
- [§ 6. Handelsgrenser](#)
- [§ 7. Overføringsgrenser](#)
- [§ 8. Anmelding, planlegging av produksjon og effektregulering](#)
- [§ 9. Regulerstyrke og effektreserve](#)
- [§ 10. \(Opphevet ved forskrift 30 nov 2004 nr. 1532, i kraft 1 jan 2005\).](#)
- [§ 11. Regulerkraftmarkedet](#)
- [§ 12. Anstrengte driftssituasjoner og driftsforstyrrelser](#)
- [§ 13. Tvangsmessig utkobling av forbruk](#)
- [§ 14. Planlegging og idriftsettelse av tekniske anlegg i kraftsystemet](#)
- [§ 14a. ...](#)
- [§ 15. Spenningsregulering og utveksling av reaktiv effekt](#)
- [§ 16. Koblingsbilde](#)
- [§ 16a. ...](#)
- [§ 17. Samordning av driftsstanser](#)
- [§ 18. Målinger og meldinger](#)
- [§ 19. Jordstrømkompensering](#)
- [§ 20. Vern og reléplanlegging](#)
- [§ 21. Systemvern](#)
- [§ 22. Feilanalyse og statistikk](#)

- [§ 22a. Svært anstrengte kraftsituasjoner](#)
  - [§ 23. Opplysningsplikt](#)
  - [§ 24. Systemansvarliges informasjonsplikt](#)
  - [§ 25. Tilsyn og kontroll](#)
  - [§ 26. Pålegg og tvangsmulkt](#)
  - [§ 26a. Overtredelsesgebyr](#)
  - [§ 27. Betaling](#)
  - [§ 28. Forholdet til forvaltningsloven og offentleglova](#)
  - [§ 29. Dispensasjon](#)
  - [§ 30. Ikraftreden](#)
-

Forskrift om systemansvaret i kraftsystemet

Hjemmel: Fastsatt av Norges vassdrags- og energidirektorat 7. mai 2002 med hjemmel i forskrift av 7. desember 1990 nr. 959 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energilovforskriften) § 9-1, og lov av 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven) § 10-6.

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg IV nr. 14 (direktiv 96/92/EF), nr. 41 (direktiv 2009/28/EF).

Endringer: Endret ved forskrifter 30 nov 2004 nr. 1532, 14 des 2006 nr. 1464, 7 mai 2007 nr. 496, 12 feb 2009 nr. 167, 21 des 2011 nr. 1481.

Endres 1 jan 2013 ved forskrift 7 des 2012 nr. 1159.

§ 1. Formål

Denne forskriften skal legge til rette for et effektivt kraftmarked og en tilfredsstillende leveringskvalitet i kraftsystemet. Forskriften skal sikre at systemansvaret utøves på en samfunnsmessig rasjonell måte, herunder skal det tas hensyn til allmenne og private interesser som blir berørt.

§ 2. Virkeområde

Denne forskriften kommer til anvendelse på systemansvarlig og enhver som helt eller delvis eier eller driver nett, produksjon eller organisert markedsplass, samt omsettere og sluttbrukere.

§ 3. Definisjoner

I denne forskrift menes med:

- a) *Driftsforstyrrelse:* utløsning, påtvunget eller utilsiktet utkobling eller mislykket innkobling som følge av feil i kraftsystemet.
- b) *Elspotmarkedet:* marked hvor kontrakter for kjøp og salg av elektrisk energi handles på timebasis for fysisk levering neste døgn.
- c) *Elspotområde:* geografisk avgrenset område for allokering av anmelding i elspotmarkedet.
- d) *Flaskehals:* situasjon som oppstår når utvekslingsbehovet i nettet overstiger overføringsgrensen.
- e) *Overføringsgrense:* maksimalt tillatt overført aktiv effekt i overføringsnitt eller på en enkelt overføringslinje.
- f) *Momentan balanse:* likevekt mellom samlet forbruk og samlet produksjon av kraft, hensyntatt kraftutveksling med tilknyttede kraftsystemer.

§ 4. *Prinsipper for utøvelsen av systemansvaret*

Systemansvarlig skal:

- a) sørge for frekvensreguleringen og sikre momentan balanse i kraftsystemet til enhver tid,
- b) opptre nøytralt og ikke-diskriminerende i forhold til alle som omfattes av denne forskrift,
- c) utvikle markedsløsninger som bidrar til å sikre en effektiv utvikling og utnyttelse av kraftsystemet,
- d) i størst mulig utstrekning gjøre bruk av virkemidler som er basert på markedsmessige prinsipper,
- e) samordne og følge opp konsesjonærer og sluttbrukere sine disposisjoner med sikte på å oppnå tilfredsstillende leveringskvalitet og en effektiv utnyttelse av kraftsystemet, og
- f) utarbeide og distribuere informasjon om forhold i kraftsystemet som er av betydning for kraftmarkedet, samt om forhold som er av betydning for den generelle leveringskvaliteten.

0 Endret ved forskrift 30 nov 2004 nr. 1532 (i kraft 1 jan 2005).

§ 5. *Flaskehalsler og elspotområder*

Systemansvarlig skal fastsette elspotområder for å håndtere store og langvarige flaskehalsler i regional- og sentralnettet.

Systemansvarlig skal normalt fastsette separate elspotområder ved forventet energiknapphet i et avgrenset geografisk område.

Øvrige flaskehalsler i regional- og sentralnettet skal normalt håndteres ved bruk av regulerkraftmarkedet. Merkestoaden ved å fravike normal rekkefølge for effektuering av regulerkraft skal dekkes av systemansvarlig.

Systemansvarlig skal informere om fastsatte elspotområder i rimelig tid før de tas i bruk.

0 Endres 1 jan 2013 ved forskrift 7 des 2012 nr. 1159.

§ 6. *Handelsgrenser*

Systemansvarlig skal fastsette maksimalt tillatt handel av energi mellom elspotområder på timebasis (handelsgrenser).

Systemansvarlig skal informere om fastsatte handelsgrenser i rimelig tid før de tas i bruk.

0 Endres 1 jan 2013 ved forskrift 7 des 2012 nr. 1159.

§ 7. *Overføringsgrenser*

Konsesjonær i regional- og sentralnettet skal utarbeide oversikt over anleggsdelenes maksimale overføringsgrenser. Oversikten skal forelegges systemansvarlig for vedtak.

Systemansvarlig kan fastsette driftsmessige overføringsgrenser i regional- og sentralnettet. Overføringsgrensen skal ikke overskride anleggsdelenes maksimale overføringsgrense uten etter avtale med konsesjonæren.

Systemansvarlig har ansvar for at overføringsgrenser fastsatt i medhold av annet ledd blir overholdt.

0 Endret ved forskrift 30 nov 2004 nr. 1532 (i kraft 1 jan 2005). Endres 1 jan 2013 ved forskrift 7 des 2012 nr. 1159.

§ 8. Anmelding, planlegging av produksjon og effektregulering

Konsesjonær skal ved anmelding i de enkelte elspotområder for hver enkelt time sørge for planlagt balanse mellom sine forpliktelser og rettigheter, inklusive egen produksjon.

Systemansvarlig skal innhente informasjon fra den avregningsansvarlige for å avdekke systematiske overtredelser av bestemmelsene i første ledd og rapportere eventuelle avvik til Norges vassdrags- og energidirektorat.

Konsesjonær skal for hvert elspotområde, daglig innen kl. 19.00 om ikke annet fastsettes av systemansvarlig, rapportere til systemansvarlig egen produksjonsplan med tilhørende regulerstyrke og tilgjengelig reserve (for stasjon/stasjonsgruppe) på timebasis for neste døgn. Endringer i produksjonsplanen skal, om ikke annet fastsettes av systemansvarlig, rapporteres fortløpende etter hvert som de oppstår og senest 45 minutter før driftstimen. Konsesjonær kan ikke senere enn 45 minutter før driftstimen endre produksjonsplanen uten etter vedtak fra systemansvarlig.

Produksjonsplanen skal utarbeides i samsvar med konsesjonærens forpliktelser og rettigheter.

Systemansvarlig kan kreve at produksjonsplanen endres i mindre sprang og angis med kvartersverdier dersom ønsket produksjonsendring er over en grense fastsatt av systemansvarlig.

Konsesjonær plikter å følge innmeldt produksjonsplan.

Systemansvarlig kan fremskynde eller utsette planlagt produksjonsendring med inntil femten minutter. Systemansvarlig skal betale produsenten for dette. Betalingen skal fastsettes med utgangspunkt i aktuelle markedspriser.

Systemansvarlig kan pålegge konsesjonæren å tilpasse sine produksjonsplaner til eventuelle begrensninger som har oppstått i overføringsnettet på grunn av revisjoner eller driftsforstyrrelser. Systemansvarlig fastsetter hvordan ledig kapasitet skal fordeles mellom flere konsesjonærer.

Systemansvarlig kan fastsette grenser for planlagt effektregulering over likestrømforbindelser og hos store sluttbrukere.

0 Endret ved forskrifter 7 mai 2007 nr. 496 (i kraft 17 mai 2007), 12 feb 2009 nr. 167 (i kraft 1 mars 2009).

§ 9. Regulerstyrke og effektreserve

Systemansvarlig kan pålegge konsesjonær å bidra med regulerstyrke og tilhørende roterende reserve innenfor produksjonsenhetenes tekniske begrensninger. Systemansvarlig skal betale konsesjonær for dette.

Systemansvarlig skal til enhver tid disponere tilstrekkelige effektreserver.

0 Endret ved forskrift 12 feb 2009 nr. 167 (i kraft 1 mars 2009).

§ 10. (Opphevet ved forskrift 30 nov 2004 nr. 1532, i kraft 1 jan 2005).

§ 11. *Regulerkraftmarkedet*

Systemansvarlig skal drive og utvikle et regulerkraftmarked for i driftstimen å håndtere avvik fra planlagt produksjon og forventet forbruk, samt andre uønskede forhold i kraftsystemet.

Når det er åpenbart at prissettingen i markedet ikke er samfunnsøkonomisk effektiv kan systemansvarlig suspendere bud i regulerkraftmarkedet og benytte anmeldt volum til gjeldende elspotpris for området. I så fall skal budgiver informeres om dette.

0 Endret ved forskrift 7 mai 2007 nr. 496 (i kraft 17 mai 2007).

§ 12. *Anstrengte driftssituasjoner og driftsforstyrrelser*

Konsesjonær skal utarbeide plan for effektiv gjenoppretting av normal drift av egne anlegg, ved driftsforstyrrelser i regional- og sentralnettet og tilknyttede produksjonsenheter. Planen skal forelegges systemansvarlig for vedtak.

Systemansvarlig skal samordne inngrep ved driftsforstyrrelser som berører flere konsesjonærer.

Systemansvarlig skal fastsette hvem som skal utøve frekvensreguleringen i et område som midlertidig er uten fysisk tilknytning til tilgrensende overføringsnett.

Systemansvarlig kan i vanskelige driftssituasjoner rekvirere effekttilgang ved å kreve at all tilgjengelig regulerytelse innenfor produksjon og forbruk anmeldes i regulerkraftmarkedet, etter at prisen i elspotmarkedet er satt.

Systemansvarlig kan ved driftsforstyrrelser kreve å få benytte all tilgjengelig regulerbar effekt i produksjonsapparatet til å gjenopprette normal drift. Ikke anmeldt produksjon prissettes til elspotområdets regulerkraftpris, dersom ikke annet er avtalt.

0 Endret ved forskrift 7 mai 2007 nr. 496 (i kraft 17 mai 2007). Endres 1 jan 2013 ved forskrift 7 des 2012 nr. 1159.

§ 13. *Tvangsmessig utkobling av forbruk*

Konsesjonær skal utarbeide planer for å håndtere tvangsmessig utkobling av forbruk. Planene skal forelegges systemansvarlig for vedtak.

Systemansvarlig kan ved effektknapphet i kraftsystemet pålegge konsesjonær å foreta kortvarig tvangsmessig utkobling av forbruk. Pålegget skal omfatte utkoblingens størrelse og forventet varighet, og kan i tillegg angi hvilke kundegrupper som skal kobles ut. Innkobling av forbruk kan ikke skje uten etter vedtak fra systemansvarlig. Systemansvarlig regnes som ansvarlig konsesjonær etter § 2A-3 i forskrift 30. november 2004 nr. 1557 om leveringskvaliteten i kraftsystemet.

Systemansvarlig kan under større driftsforstyrrelser pålegge konsesjonær å foreta kortvarig tvangsmessig utkobling av forbruk. Pålegget skal omfatte utkoblingens størrelse og forventet varighet. Innkobling av forbruk kan ikke skje uten etter vedtak fra systemansvarlig. Ansvarlig konsesjonær for driftsforstyrrelsen fastsettes i medhold av § 2A-3 i forskrift 30. november 2004 nr. 1557 om leveringskvaliteten i kraftsystemet.

0 Endret ved forskrift 7 mai 2007 nr. 496 (i kraft 17 mai 2007). Endres 1 jan 2013 ved forskrift 7 des 2012 nr. 1159.

§ 14. Planlegging og idriftsettelse av tekniske anlegg i kraftsystemet

Konsesjonær skal informere systemansvarlig om planer for nye anlegg eller endring av egne anlegg tilknyttet regional- og sentralnettet, når andre konsesjonærer blir berørt av dette. Nye anlegg eller endringer kan ikke idriftsettes uten etter vedtak av systemansvarlig.

Områdekonsesjonær skal informere systemansvarlig om planer for nye eller endringer i eksisterende produksjonsanlegg i eget distribusjonsnett når disse planene kan ha vesentlig betydning for driften og utnyttelsen av regional- og sentralnettet. Systemansvarlig kan fatte vedtak vedrørende anleggenes funksjonalitet.

0 Endret ved forskrift 7 mai 2007 nr. 496 (i kraft 17 mai 2007). Endres 1 jan 2013 ved forskrift 7 des 2012 nr. 1159.

§ 14a.

0 Tilføyes 1 jan 2013 ved forskrift 7 des 2012 nr. 1159.

§ 15. Spenningsregulering og utveksling av reaktiv effekt

Systemansvarlig kan fastsette spenningsgrenser og grenser for utveksling av reaktiv effekt i regional- og sentralnettet.

Produksjonsenheter tilknyttet regional- og sentralnettet skal bidra med produksjon av reaktiv effekt innenfor enhetenes tekniske begrensninger.

Systemansvarlig kan vedta hvordan den reaktive reguleringen skal benyttes i produksjonsenheter tilknyttet regional- eller sentralnettet.

Systemansvarlig skal betale konsesjonærene for pålagt produksjon av reaktiv effekt ut over de grenser som er fastsatt av systemansvarlig. Betalingen skal fastsettes med utgangspunkt i aktuelle markedspriser og et normalnivå på de ekstra påførte fysiske tap som produsenten blir påført.

Konsesjonær skal overholde grenser fastlagt etter første ledd. Konsesjonær skal varsle systemansvarlig om driftssituasjoner hvor fastlagt grense ikke kan overholdes. Systemansvarlig samordner i slike situasjoner nødvendige tiltak. Systemansvarlig kan kreve at kostnadene ved tiltakene betales av ansvarlig konsesjonær etter dette ledd.

0 Endret ved forskrifter 7 mai 2007 nr. 496 (i kraft 17 mai 2007), 12 feb 2009 nr. 167 (i kraft 1 mars 2009).

§ 16. Koblingsbilde

Systemansvarlig kan fastsette de til enhver tid driftsbetingede bryterstillinger i regional- og sentralnettet (koblingsbilde).

Planlagte koblinger som kan påvirke driften av regional- og sentralnettet skal meldes til systemansvarlig når andre konsesjonærer blir berørt av koblingen. Systemansvarlig vedtar om kobling kan foretas.

0 Endres 1 jan 2013 ved forskrift 7 des 2012 nr. 1159.

§ 16a.

0 Tilføyes 1 jan 2013 ved forskrift 7 des 2012 nr. 1159.

§ 17. Samordning av driftsstanser

Konsesjonær skal utarbeide langsiktige planer for effektiv gjennomføring av driftsstanser i egne anlegg i regional- og sentralnett, og tilknyttede produksjonsenheter. Planene for driftsstanser som kan påvirke andre konsesjonærer, skal forelegges systemansvarlig i rimelig tid før planlagt driftsstans. Ingen kan iverksette driftsstans uten etter vedtak av systemansvarlig.

Systemansvarlig skal samordne og fatte vedtak om konsesjonærenes planlagte driftsstanser i regional- og sentralnettet, og tilknyttede produksjonsenheter.

Systemansvarlig skal samordne og fatte vedtak om ikke planlagte driftsstanser i regional- og sentralnettet, og tilknyttede produksjonsenheter.

Systemansvarlig kan av eget initiativ eller etter forespørsel fra konsesjonær omprioritere allerede fastlagte driftsstanser. Merkostnader ved slike omprioriteringer skal betales av den som har initiert omprioriteringen.

0 Endret ved forskrift 7 mai 2007 nr. 496 (i kraft 17 mai 2007). Endres 1 jan 2013 ved forskrift 7 des 2012 nr. 1159.

§ 18. Målinger og meldinger

Systemansvarlig kan pålegge konsesjonær å overføre til systemansvarlige de målinger og meldinger som er nødvendig for en effektiv drift og utnyttelse av kraftsystemet.

§ 19. Jordstrømkompensering

Systemansvarlig kan fastsette hvilken løsning for jordstrømkompensering som skal benyttes i regional- og sentralnettet.

§ 20. Vern og reléplanlegging

Systemansvarlig kan fastsette type, plassering og innstilling av vern og gjeninnkoblingsutstyr i regional- og sentralnettet, og tilknyttede produksjonsenheter (reléplaner).

Konsesjonær er ansvarlig for tilfredsstillende vern i egne anlegg, herunder iverksetting av reléplaner.

0 Endret ved forskrift 7 mai 2007 nr. 496 (i kraft 17 mai 2007).

§ 21. Systemvern

Systemansvarlig kan kreve installasjon og drift av utstyr for automatiske inngrep i kraftsystemet for å unngå sammenbrudd eller for å øke overføringsgrenser i regional- og sentralnettet (systemvern). Systemansvarlig skal betale for kostnadene ved slike pålegg.

Konsesjonær kan ikke idriftsette, aktivere eller deaktivere systemvern uten etter vedtak av systemansvarlig.

0 Endret ved forskrift 30 nov 2004 nr. 1532 (i kraft 1 jan 2005). Endres 1 jan 2013 ved forskrift 7 des 2012 nr. 1159.

§ 22. *Feilanalyse og statistikk*

Konsesjonær skal analysere og rapportere til systemansvarlig alle driftsforstyrrelser i eget regional- og sentralnett, og i tilknyttede produksjonsenheter. Analysen skal omfatte nødvendige undersøkelser for å avklare hendelsesforløp, årsaker og konsekvenser, og om aktuelle vern og kontrollfunksjoner har fungert tilfredsstillende.

Systemansvarlig skal koordinere analysen der hvor flere konsesjonærer er involvert.

Systemansvarlig skal etteranalysere og kontrollere alle hendelser rapportert etter første ledd.

Konsesjonær skal analysere og årlig rapportere til systemansvarlig alle driftsforstyrrelser i eget høyspenningsdistribusjonsnett.

Systemansvarlig skal påse at driftsforstyrrelser som skal rapporteres blir enhetlig registrert.

Konsesjonærenes format for rapportering skal godkjennes av systemansvarlig.

Systemansvarlig skal distribuere analyseresultater, samt utarbeide og distribuere statistikk over rapporterte driftsforstyrrelser.

Resultatet av feilanalysene skal registreres i registreringssystem som følger gjeldende kravspesifikasjon for FASIT. Registreringene og underlaget for feilanalysen skal lagres i 10 år.

0 Endret ved forskrifter 30 nov 2004 nr. 1532 (i kraft 1 jan 2005), 14 des 2006 nr. 1464 (i kraft 1 jan 2007), 7 mai 2007 nr. 496 (i kraft 17 mai 2007).

§ 22a. *Svært anstrengte kraftsituasjoner*

Systemansvarlig har ansvaret for kontinuerlig å utrede og utvikle nødvendige virkemidler for å håndtere perioder med en svært anstrengt kraftsituasjon. Systemansvarlig skal orientere Norges vassdrags- og energidirektorat om virkemidler utredet etter dette ledd.

Virkemidler for å håndtere perioder med svært anstrengt kraftsituasjon kan ikke tas i bruk uten etter vedtak fra Norges vassdrags- og energidirektorat.

0 Tilføyd ved forskrift 30 nov 2004 nr. 1532 (i kraft 1 jan 2005).

§ 23. *Opplysningsplikt*

De som omfattes av denne forskrift skal gi systemansvarlig de opplysninger som er nødvendige for å utføre systemansvarliges oppgaver, herunder av eget tiltak orientere om forhold i egne anlegg som er av betydning for sikker drift, effektiv utnyttelse og utvikling av kraftsystemet.

0 Endres 1 jan 2013 ved forskrift 7 des 2012 nr. 1159.

§ 24. Systemansvarliges informasjonsplikt

Systemansvarlig skal informere om forhold som er av betydning for utviklingen av et effektivt kraftmarked.

Systemansvarlig skal informere konsesjonærene og systemansvarlige i andre land om forhold som er nødvendig for sikker drift, effektiv utnyttelse og utvikling av deres anlegg, samt om forhold som er av betydning for leveringskvaliteten i området.

Systemansvarlig skal informere Norges vassdrags- og energidirektorat om utviklingen av kraftsystemet og effekt- og energibalansen.

Systemansvarlig skal holde Norges vassdrags- og energidirektorat orientert om status etter § 12 og § 13.

Systemansvarlig skal rapportere til Norges vassdrags- og energidirektorat ethvert betydelig tiltak som begrenser fornybar kraftproduksjon og som gjennomføres for å sikre tilfredsstillende drifts- og forsyningsikkerhet. Med fornybar kraftproduksjon menes produksjon av elektrisk energi basert på fornybare energikilder. Rapporteringen skal beskrive de faktiske forhold, samt angi mulige tiltak for å hindre uønsket reduksjon i fornybar kraftproduksjon.

0 Endret ved forskrifter 30 nov 2004 nr. 1532 (i kraft 1 jan 2005), 21 des 2011 nr. 1481 (i kraft 1 jan 2012). Endres 1 jan 2013 ved forskrift 7 des 2012 nr. 1159.

§ 25. Tilsyn og kontroll

Norges vassdrags- og energidirektorat fører tilsyn med at bestemmelsene gitt i denne forskrift blir overholdt.

De som omfattes av denne forskrift, skal medvirke til gjennomføring av tilsyn etter første ledd. Dette omfatter blant annet å fremskaffe opplysninger og dokumentasjon som er nødvendig for å gjennomføre tilsyn.

§ 26. Pålegg og tvangsmulkt

De som omfattes av vedtak fattet av systemansvarlig under systemansvaret, plikter å rette seg etter disse.

Norges vassdrags- og energidirektorat kan gi de pålegg som er nødvendige for gjennomføring av denne forskrift.

For overtredelse av pålegg gitt i medhold av annet ledd kan Norges vassdrags- og energidirektorat fastsette tvangsmulkt.

§ 26a. Overtredelsesgebyr

Ved overtredelse av bestemmelsene i § 8, § 14 – § 16, § 20 – § 22 og § 23 kan det ilegges overtredelsesgebyr.

0 Endret ved forskrift 14 des 2006 nr. 1464 (i kraft 1 jan 2007). Endres 1 jan 2013 ved forskrift 7 des 2012 nr. 1159.

§ 27. Betaling

Betaling etter § 8 sjuende ledd, § 9 første ledd, § 15 fjerde og siste ledd, § 17 siste ledd og § 21 første ledd skal fastsettes ved vedtak av systemansvarlig.

0 Endret ved forskrifter 7 mai 2007 nr. 496 (i kraft 17 mai 2007), 12 feb 2009 nr. 167 (i kraft 1 mars 2009). Endres 1 jan 2013 ved forskrift 7 des 2012 nr. 1159.

§ 28. Forholdet til forvaltningsloven og offentleglova

Forvaltningsloven og offentleglova gjelder i saker hvor systemansvarlig treffer enkeltvedtak.

Systemansvarliges vedtak etter denne forskrift kan påklages til Norges vassdrags- og energidirektorat. Vedtak i klagesak kan ikke påklages.

Avgjørelser fattet i medhold av § 5, § 6, § 7 annet ledd, § 8, § 9 første ledd første punktum, § 11, § 12 annet til femte ledd, § 13 annet og tredje ledd, § 15, § 16, § 17 tredje og fjerde ledd, § 21 annet ledd, samt øvrige avgjørelser som fattes av den systemansvarlige under utøvelsen av systemansvaret, er unntatt forvaltningsloven kap. IV-VI og VIII.

0 Endret ved forskrifter 30 nov 2004 nr. 1532 (i kraft 1 jan 2005), 7 mai 2007 nr. 496 (i kraft 17 mai 2007), 12 feb 2009 nr. 167 (i kraft 1 mars 2009). Endres 1 jan 2013 og 1 jan 2014 ved forskrift 7 des 2012 nr. 1159.

§ 29. Dispensasjon

Norges vassdrags- og energidirektorat kan i særlige tilfeller dispensere fra denne forskrift.

§ 30. Ikrafttreden

Denne forskriften trer i kraft 17. mai 2002.
